

TÁRSADALOMBIZTOSÍTÁS/MEGÉLHETÉS

Olaszország

TARTALOMJEGYZÉK

A TÁRSADALOMBIZTOSÍTÁS ÉS A MEGÉLHETÉS ÁTTEKINTÉSE.....	2
ÁLLAMI TAKARÉKOSSÁGI ÉS KONSZOLIDÁCIÓS TÖREKVÉSEK.....	3
NYUGDÍJBIZTOSÍTÁS	4
BETEGBIZTOSÍTÁS	8
MUNKANÉLKÜLI BIZTOSÍTÁS	12
MEGÉLHETÉSI KÖLTSÉGEK.....	14
AZ ÉLET OLASZORSZÁGBAN	16

TÁRSADALOMBIZTOSÍTÁS/MEGÉLHETÉS

Olaszország

A TÁRSADALOMBIZTOSÍTÁS ÉS A MEGÉLHETÉS ÁTTEKINTÉSE

Német munkavállalók és hozzátartozóik Olaszországban alapvetően ugyanazokat a szociális juttatásokat élvezik, mint az olaszok. A német és az olasz szociális rendszer összehasonlítása néhány közös tulajdonság mellett egyes különbségeket is mutat.

Mint Németországban, úgy Olaszországban is törvény által előírt nyugdíjbiztosítás van, amelyet munkaadók és munkavállalók finanszíroznak; azonban míg Németországban mindkét félnek azonos részt kell fizetnie, Olaszországban a munkaadói rész magasabb, mint a munkavállalói. Mindkét államban hozzájárulást ad az állam. A munkavállalóknak nyújtott juttatások teljesítése Olaszországban 15 éves várakozási időhöz van kötve, míg Németországban ez rendszerint 60 (díjfizetési) hónapot jelent (nőknek, akik 60 évesen mennek nyugdíjba 180 hónap). A juttatások nagysága Olaszországban az utolsó 5 év átlagjövedelméhez igazodik, és ezen felül hozzáalakítják a gazdasági fejlődéshez. Németországban a nyugdíjat a mindenkori év összes biztosítottjának átlagkeresetéből és az illető bruttó keresetének arányából számolják ki.

Olaszországban állami egészségügyi szolgálat van, ami személyi szolgáltatások mellett dologi juttatásokat is átvállal. Munkaképtelenség esetén táppénz formájában nyújtanak anyagi támogatást. Figyelembe kell venni, hogy ezek a juttatások csak 3 nap után járnak. Alkalmazotti státuszban lévő munkavállalóknak a törvény szerint tovább fizetik a fizetésüket.

Olaszországban is működik a törvény szerinti munkanélküli biztosítás. Ahhoz, hogy ezeket a juttatásokat a munkavállalók élvezhessék legalább két biztosított évet kell felmutatniuk. A juttatások nagysága a legutolsó három hónap járulékköteles napi béréhez igazodik. Olaszország régióiban különböző a juttatások folyósításának időtartama, fél év és 3-4 év között ingadozik. Ha a munkavállaló a határidő leteltével sem talál új munkát, akkor adott esetben munkanélküli segélyt kaphat, ami a szociális segélyhez hasonlít.

Egyetemi és főiskolai hallgatóknak Olaszországban is megvan a lehetősége ahhoz, hogy ösztöndíjat kapjanak. A szülők fizetésétől és a kérelmet benyújtó tanulmányi eredményétől is függ a segély folyósítása. Elviekben külföldi diákok is kaphatnak ösztöndíjat.

Az olaszországi megélhetési költségek hasonlóak, mint Németországban, azonban bizonyos területen világos különbségek mutatkoznak. Például Olaszországban a benzinárak nagyon magasak, míg a tömegközlekedés árai alacsonyabbak, mint Németországban. A lakásbérleti díjak csökkentése érdekében Olaszországban is gyakoriak a lakóközösségek, különösen egyetemisták körében. Általában jellemző, hogy Dél-Olaszországban alacsonyabbak a megélhetési költségek, mint Közép- és Észak-Olaszországban.

TÁRSADALOMBIZTOSÍTÁS/MEGÉLHETÉS

Olaszország

ÁLLAMI TAKARÉKOSSÁGI ÉS KONSZOLIDÁCIÓS TÖREKVÉSEK

1995-re és 1996-ra összesen 57 milliárd DM takarékosági intézkedések írtak elő elbocsátásokkal

➤ Fontos intézkedések:

Az egészségügy tehermentesítése 1995-ben és 1996-ban összesen 7, 7 milliárd DM

➤ Egészségügy:

- általános és fokozatos gyógyszerár csökkentés
- az önrész emelése a gyógyszereknél
- részleges költségtérítés bevezetése kórházi ápolás esetén
- a kis kihasználtságú kórházak bezárása
- orvosok és ápoló személyzet létszámának szinten tartása

➤ nyugdíjreform

- a nyugdíjkorhatár fokozatos emelése nőknél 57-ről 60 évre, férfiaknál 60-ról 65 évre, legalább 40 évig kell fizetni a nyugdíjjárulékot, 62 évnél korábbi nyugdíjazás elutasítása
- a nyugdíjszámítás módosítása, a munkával eltöltött évek folyamán befizetett járulékra
- azonosan kezeljék a állami szférában és magángazdaságban foglalkoztatottakat

➤ Más kiadási csökkentések

Személyi kiadások csökkentése közszolgálatban munkaidő hosszabbítással és bércsökkentéssel.

TÁRSADALOMBIZTOSÍTÁS/MEGÉLHETÉS

Olaszország

NYUGDÍJBIZTOSÍTÁS

*A nyugdíjbiztosítás finanszírozása,
a juttatások mértéke,
minimálnyugdíj*

Biztonság idős korban

Az idősekről való gondoskodás a beteg és balesetbiztosítás mellett a legrégebbi társadalombiztosítási formákhoz tartozik, egyes országokban ezeket a biztosítási formákat a múlt század végén szabályozták először.

Hasonlóan az egészségügyi ellátáshoz itt is alapvetően két rendszerről beszélhetünk Európában: a törvény szerinti nyugdíjbiztosítás többé-kevésbé biztosítási elvek alapján szerveződő rendszere (amiben persze - az önkéntes kiegészítő ellátástól eltekintve - már nem a készpénzfedezeti-, hanem az illetékeljárás áll előtérben) és egy egységes alapellátást nyújtó nyugdíjrendszer. A törvény szerinti nyugdíjbiztosítás finanszírozása elsősorban a munkaadók és munkavállalók hozzájárulásával történik, melyet rendszerint a munkavállaló bruttó keresetének részeként számolnak ki, azonban a legtöbb országban felső határt szabnak neki.

Németország és Luxemburg kivételével, ahol a munkavállalói- és munkaadói járulékok egyforma nagyságúak, az utóbbiak mértéke részben jelentősen felülmúlja az előbbieket. Kétségtelenül hozzájárul ezekben a rendszerekben az állam is a juttatásokhoz, részesedése a legtöbb országban változó, a hiány fedezését szolgáló hozzájárulástól a meghatározott összegű támogatásig terjed.

Az állami rendszerekben, amelyek többé-kevésbé tiszta formában Dániában, Írországban, Hollandiában és Nagy-Britanniában találhatók, az állam viseli a fő finanszírozási terheket. Ez mindenek előtt a lakosságnak annak a részére érvényes, mely nem tartozik vagy tartozott a munkavállalókhöz. A munkavállalóknak, különösen amíg törvény által előírt kiegészítő rendszerek vannak életben, ezen felül munkavállalói és munkaadói hozzájárulást kell fizetni (Hollandia kivételével, ahol csak a munkavállalóknak kell hozzájárulást fizetniük), amelyek ha csak durván is a bruttó keresethez kell hogy igazodjanak.

A juttatások teljesítése minden országban bizonyos feltételhez kötött, mégpedig várakozási időhöz, ez azt jelenti hogy bizonyos számú biztosítási hónaphoz, illetve az illető országban eltöltött időhöz, és korhatárhoz. Ez utóbbi esetben különbséget tesznek egyes országokban a férfiak és a nők között, de egy egységesítési tendencia figyelhető meg. A korhatár általában 65 év. Még mindig Olaszországban a legalacsonyabb a nyugdíjkorhatár, 55 év (nőknél) és 60 év (férfiaknál), de fokozatosan emelik.

A juttatás mértéke nemcsak, hogy erősen eltér az egyes országokban, de abban is különbözik, a két rendszer, hogy összegét, hogyan határozzák meg. Az egységes nyugdíjak mindenkinek teljesen ugyanazt az összeget írja elő (emellett azonban családi hozzájárulásoka is fizetnek) A törvény szerinti nyugdíjbiztosítási rendszerekben viszont a nyugdíj összege a munkabértől függ. Eltérések vannak abba a tekintetben is, hogy mely bérek alapján számolják ki a

TÁRSADALOMBIZTOSÍTÁS/MEGÉLHETÉS

Olaszország

juttatást. Rendszerint ezek a nyugdíjazás előtti évek munkabérei, miközben az ezen évi keresetek mutatóit különbözően állapítják meg.

Egyedül csak Németországban veszik alapul az összes munkaidő bruttó keresetét, miközben a nyugdíjszabály által garantált, hogy nem csak az időközben változott árat, hanem a produktivitás növekedését is tekintetbe veszik. Gyakorlatilag minden ország meghatározta a minimálnyugdíjat.

A juttatások nagyságát rendszerint évente igazítják a gazdasági fejlődéshez. (Franciaországban, Olaszországban és Hollandiában félévente)

Miközben a legtöbb országban ez az áralakulásra korlátozódik, Németországban ez a nettóbér alakulásának megfelelően változik. Hollandiában a minimálbér, Görögországban a állami hivatalnokok illetménye a mértékadó.

Végül Belgium, Franciaország Nagy-Britannia és Hollandia kivételével bizonyos feltételekkel és levonásokkal a nyugdíjat előre lehet hozni. Hat országban (Németország, Spanyolország, Franciaország, Olaszország, Luxemburg és Nagy-Britannia) egy évvel el lehet halasztani a nyugdíjjárandóságot, amit rendszerint nyugdíjpótlékkal honorálnak.

Kor	Olaszország	Németország
biztosítási rendszer	törvény szerinti nyugdíjbiztosítás	törvény szerinti nyugdíjbiztosítás
érvényességi terület	munkavállalók (a magángazdálkodásban)	munkavállalók
finanszírozás		
◆ munkavállalók	a bruttó bér 8,34%-a	a bruttó bér 9,6%-a
◆ munkaadók	a bruttó bér 18,93%-a	a bruttó bér 9,6%-a
◆ állam	hozzájárulás, támogatás	hozzájárulás, támogatás
Járulékkivetés alapja	nincs	7.600 DM havonta (illetve az új tartományokban: 5.900 DM)
juttatások		
◆ öregségi nyugdíj	férfiak: 60/65 év*	65 év
* korhatár	nők: 55/60 év*	(bizonyos feltételekkel: korábban)
* várakozási idő	15/20 év, mialatt a hozzájárulást fizeti*	60 hónap, mialatt a hozzájárulást fizeti (60 éves nők: 180 hónappal)

TÁRSADALOMBIZTOSÍTÁS/MEGÉLHETÉS

Olaszország

• a nyugdíj kiszámítása		
- a kivetés alapja (KA)	az utolsó 5 év átlagos keresete (az árindexhez hozzáalakítva)	egyéni díjazási pontok (EDP)
(adott esetben havi maximum)	(4.750 DM)	Az egyéni bruttó kereset (járulékkiszámolási határig) viszonya a mindenkori év összes biztosítottjának átlagkeresetéhez. Megegyezik az egyéni keresetnek és a mindenkori átlagkeresetnek. 1 EDP-ot tesz ki. Ha például 50%-kal meghaladja az átlagkeresetet akkor ez 1,5 EDP-ot jelent

---

- minimálnyugdíj (havonta)	659 DM	nincs
- nyugdíjkeplet vagy más számítási mód	a KA-nak 2%-a biztosítási évenként (maximum 40 év) A legmagasabb kereseti határt túllépő kereset esetében bizonyos megvonások történnek	Az EDP összege szorozva az aktuális nyugdíjértékkel (=havi öregségi nyugdíj átlagos kereset esetén egy naptári évre, ez idő szerint 46 DM ill. 34,49 DM (új tartományok)
	*a jövőben két évente 1 évvel való emelés, magasabb érték eléréséig	Ezt az értéket minden évben korrigálják (mint a folyamatos nyugdíjat)

---

juttatások

◆ öregségi nyugdíj	általános családsegélyek	házastársak: nincs
• pótlék családtagoknak (havonta)		gyerekek: általános családi pótlék
(a gyermeknevelési időt beleszámítva)		(a gyermeknevelés éveit beleszámítva: 2 év születésenként, 1992-től: 3 év, minden biztosított 75%-os díjazásával)
• nyugdíjkorrekció	1992-ig évente kétszer az árakhoz és évente egyszer az átlagos kereset alakulásához. 1993-ban nem igazították a nyugdíjakat. 1994-től évente egyszer a megélhetési költségekhez (október 10.).	Évente (július 7.) az előző évi nettó kereset alakulásához.

TÁRSADALOMBIZTOSÍTÁS/MEGÉLHETÉS

Olaszország

• halmozás keresetekkel	csak minimálnyugdíjknál engedhető meg	65 év feletti öregségi nyugdíj esetén megengedett, előrehozott nyugdíj esetén keresetkorlátozás, részben résznyugdíjjal kombinálva
◆ előrehozott nyugdíj	gazdaságilag veszélyeztetett vállalkozásokban a normális nyugdíj megkezdése előtt 5 évvel lehetséges, az előrehozott évekre jóváírják a járulékfizetési időt	Férfiak és nők: <ul style="list-style-type: none"> • a 63. életév betöltése után (súlyosan fogyatékosak, munka és keresésképtelenek 60. életév) 35 biztosítási év esetén • a 60. életév* betöltése után, ha az elmúlt másfél évben az illető legalább egy évig munkanélküli volt, 15 biztosítási év esetén, amiből az utolsó 10 évben legalább 8 év kötelezően biztosított : <ul style="list-style-type: none"> • a 60. életév* betöltése után, 15 biztosítási év esetén, ebből minimum 10 év kötelezőbiztosítás a 40. életév után
◆ halasztott nyugdíj	Lehetséges, ha nem érte el a 40 biztosítási évet, maximum 65 évig. Évente 3-5% körüli nyugdíjemelés	Lehetséges. Minden halasztott hónap után 65 év felett a nyugdíj 0,5%-kal emelkedik. Megjegyzés: Minden esetben, melyek *-gal vannak jelölve, érvényes, hogy a nyugdíjkorhatár fokozatosan 65 évre emelkedik.

TÁRSADALOMBIZTOSÍTÁS/MEGÉLHETÉS

Olaszország

BETEGBIZTOSÍTÁS

*A betegbiztosítás finanszírozása,
táppénz, dologi- és közszolgáltatások*

Egészség és gondoskodás

Minden európai uniós országban fontos szerepet kap a társadalombiztosítás rendszerében a betegség kockázata elleni gondoskodás

Az idevágó törvényi szabályozások - az idősebbekre és a munkahelyi balesetekre vonatkozóak mellett - a legrégebbiek közé tartoznak. Néhány országban a múlt évszázadig, vagy legalább a XX. század elejéig nyúlnak vissza.

Mégis jelentős különbség mutatkozik szervezetileg és a szolgáltatásban. Úgy tűnik, hogy ezek a különbségek idővel még nagyobbak lesznek. Az egyes eredetileg túlnyomóan biztosításjogi tulajdonsággal rendelkező rendszereket, ma egyre inkább állami szervezetek váltanak fel. Ezt patronálja a második világháború után Angliában bevezetett állami egészségügyi szolgálat. A 70-es és 80-as években Írországban, Dániában, Portugáliában, Olaszországban és végül Spanyolországban is bevezették az állami egészségügyi szolgálatot.

Az állami egészségügyi szolgálat finanszírozása majdnem kizárólag közpénzekkel történik. Ebben rendszerint az állam a munkaadója az egészségügyi szolgálatban alkalmazott személyzetnek az orvosokkal bezárólag. Ezzel szemben a törvényi betegbiztosítókat túlnyomóan a biztosítottak és a munkaadók hozzájárulásából finanszírozzák.

Míg az állami egészségügyi szolgálat dologi- és közszolgáltatásai rendszerint díjtalanok, a törvényi betegbiztosító rendszereknek két különböző eljárása van.

(...)

Az idő múlásával majdnem minden országban (függetlenül a mindenkori rendszertől) bevezették a különböző dologi szolgáltatásban a páciensek önrészesedését. A dologi juttatás mellett betegség esetén minden országban pénzjuttatás is jár a páciensnek, ami elsősorban a betegség miatt kieső munkabér helyett jár. Nagysága a megállapított bértől függ. Mivel időközben minden országban ismert a betegség esetén járó bérfizetés törvényi vagy kollektív szerződési szabályozása (lásd bérkifizetés) a pénztárok megfelelő juttatásai csak a bérkifizetés után egy bizonyos (országoként más és más) idővel lépnek életbe.

További pénzjuttatásként a legtöbb országban halálozási segélyt is fizetnek, mindaddig, amíg más szolgáltatás pl. özvegyi biztosítás életbe nem lép. A legfontosabb egyéni szabályozásokról a továbbiak nyújtanak áttekintést.

TÁRSADALOMBIZTOSÍTÁS/MEGÉLHETÉS

Olaszország

betegség	Olaszország	Németország
biztosítási rendszerek	állami egészségügyi szolgálat	törvényi betegségbiztosítók
érvényesség	Keresők (dologi juttatások: minden lakos)	Munkavállalók (a kötelező biztosítás határáig). Dologi juttatások: munkanélküliek, gazdálkodó, hallgató. Nyugdíjasok és családtagok bizonyos feltételek mellett.
finanszírozás		átlagban
◆ munkavállalók	a bruttó kereset 1,0%-a	a bruttó kereset 6,7%-a
◆ munkaadók	a bruttó kereset 15,46%-a*	a bruttó kereset 6,7%-a
◆ állam	hozzájárulás0	400 DM anyasági hozzájárulás
járadékkivetés alapja	havonta 3.650 DM	havonta 5,700 DM (ill. 4.425 az új tartományokban) egyúttal kötelező biztosítás határai
juttatások		
◆ pénzjuttatás		
• táppénz	csak munkások (az alkalmazottak törvényi bérkifizetést kapnak)	bérkifizetéssel kapcsolatban
- feltételek	munkaképtelenség	a betegség harmadik napjától orvosi igazolás a munkaképtelenségről
- betegnap (ami után nem kap fizetést)	3 nap (tbc kivételével)	nincs
- időtartam	6 hónap (kivételes esetekben maximum 2 év)	egy betegség esetén 3 éven belül max. 78 hét
- nagysága	a bruttó kereset 50%-a, a 21. naptól 66%-a. egyedülállók esetében csak ennek 2/3 része	a bruttó kereset 80%-a, legfeljebb a nettó kereset. Egy év után igazodás a megfelelő nyugdíjmeléshez
• halálzási segély	22 DM	kimenőben*)
	* munkásoknak. Alkalmazottaknak 12,84% (ipar) ill. 15,06% (kereskedelem)	*)csak azoknak a személyeknek, akik 1989 január elseje óta biztosítottak. Biztosítottak: 2.100 DM,

TÁRSADALOMBIZTOSÍTÁS/MEGÉLHETÉS

Olaszország

		hozzátartozók: 1.050 DM
◆ dologi juttatások	minden lakos	nem másként biztosított
• további igényre jogosultak		házastársak és gyerekek havi 560 DM(régi) ill. 440 DM (új tartományok) havi fizetés mellett
		(nincs)
(várakozási idő)	(nincs)	
juttatások		
◆ dologi juttatások		
• orvosok		
- választás	szabad orvosválasztás (szerződéses orvosok közt)	szabad orvosválasztás (szerződéses orvosok közt)
- biztosítottak általi honorálás	nincs	nincs (dologi juttatás elve)
- önrészesedés	jövedelemtől függő Átlagkereset esetén konzultációnként 15 DM	nincs, kivéve: gyógyszer az orvosi kezelés részeként (10%)
• fogorvosok	egészségügyi központban	50% önrészesedés (40% megelőzés esetén)
- fogpótlás	átlagos juttatások ill. szerződéses orvosoknál ingyenes	
• kórház		
-választás	szabad választás	szerződéses kórházak esetén szabad választás
- a biztosítottak költségei	nincs	szerződéses kórházakban többágyas szobákban rendszerint korlátlan időre: nincs
- önrészesedés	nincs	az első 14 napban naponta 11 DM (rég) ill. 8 DM (az új tartományokban)
• gyógyszerek		
- önrészesedés	3 DM minden gyógyszernél, plusz a gyógyszer költségeinek 50% 55 DM-ig. Kisfizetések esetén csökkentés.	3-7 DM gyógyszerenként (a gyógyszerár nagyságától és a gyógyszer adag nagyságától függően) Kivéve: Gyerekek és méltányossági esetek. Kiseb gyógyszerek esetén 100%

TÁRSADALOMBIZTOSÍTÁS/MEGÉLHETÉS

Olaszország

önrészesezés. Bizonyos
gyógyszereket már nem lehet
rendelni.

• Egyéb
(protézis, szemüveg,
hallókészülék)

Nincs térítés

Szemüvegkeret 20 DM, a
többletköltséget a biztosított
fedezi.

TÁRSADALOMBIZTOSÍTÁS/MEGÉLHETÉS

Olaszország

MUNKANÉLKÜLI BIZTOSÍTÁS

*Munkanélküliség esetén nyújtható
juttatások igényének feltételei
a szolgáltatás időtartama*

A munkakereső jogállása és juttatások munkanélküliség esetén

A „munkanélküliség” fogalmának általános meghatározása

Regisztrált munkanélkülieknek számítanak Olaszországban azok a munkanélküli személyek, akiket a munkaügyi hivatalokban bejegyeztek, munkát keresnek és munka esetén rögtön rendelkezésre állnak.

Munkanélküliség esetén nyújtható juttatások igényének feltételei

Munkanélküliség esetén nyújtható juttatások igényének feltétele a munkaközvetítői listákra való feliratkozás. A juttatásokat csak bizonyos feltétek mellett lehet adni.

Azok a munkavállalók, akik munkájukat nem saját hibájukból veszítették el, igényelhetik a törvényes munkanélküli segélyt, amennyiben két évig járulékköteles tevékenységet folytattak, és ebből egy évig a munkanélküliség megkezdése előtti két éven belül. A munkanélküli segély 180 napig jár, vagy csak 150-ig, ha a munkavállaló mondott fel vagy ha kizárás alapján bocsátotta el őt a munkaadó. (1949. április 29-ei 264-es törvény)

A juttatást napidíj formájában adják, ami a munkanélküliség megkezdése előtti (3 hónap) bér 20%-a. A napidíj kivetésének alapja az átlagos járulékköteles munkabér. Semmi esetre sem lehet kevesebb annál a bérnél, amit a szakmai megegyezések írnak elő a munkanapok számától függően országos és vidéki szinten.

Azok a munkavállalók, akik alapos ok nélkül nem tesznek eleget az idézésnek, vagy határozatlan időre szóló foglalkozást elutasítanak, ami a szakmai igénynek megfelel, elvesztik a munkanélküli segély iránti igény lehetőségét.

A tömeges elbocsátás fogalmát, a bérkompenzációs osztályt, és a munkaerő elbocsátását az 1991. július 23-ai 223-as törvény szabályozza.

Az új jogi előírások értelmében a tömeges elbocsátásnak számít, ha 15 foglalkoztatottnál több alkalmazottal dolgozó vállalat ugyanabban a provinciában 120 napon belül legalább 5 munkavállalót akar elbocsátani, mert a tevékenységét vagy a munkát át akarja szervezni, vagy be akarja szüntetni.

Az elbocsátott munkaerők kiválasztásánál a vállalatnak figyelembe kell vennie bizonyos törvényi feltételeket, a kollektív szerződést, a munkavállaló családi terheit, az üzemben töltött idő hosszúságát, a vállalat technikai, gyártási és szervezeti feltételeit.

TÁRSADALOMBIZTOSÍTÁS/MEGÉLHETÉS

Olaszország

Azokat a munkavállalókat, akiket személyzeti leépítés miatt bocsátottak el (amennyiben legalább 12 hónapig a vállalatnál dolgoztak (ebből legalább hat hónap tényleges munkavégzés) igényelhetik az elbocsátási segélyt a korábbi munkanélküli különjuttatás nagyságában, vagyis a korábbi munkabér 80%-át. Ez a kártalanítás azonban az első 12 hónap után kb. a munkabér 64%-ára csökken.

A juttatások maximális időtartama

- munkavállalók 40 éves korig: 12 hónap
- munkavállalók 40 éves kor felett: 24 hónap
- munkavállalók 50 év felett: 36 hónap

A Mezzogiorno területén a juttatások időtartama egy évvel hosszabb.

A kártalanítási idő maximuma a vállalatnál eltöltött idő lehet.

A vállalat minden elbocsátott alkalmazottnak az előírt díjakon kívül a kezdő elbocsátási segély hatszorosát kell hogy fizesse, ami az elbocsátott munkavállalót megilleti. Az összeget a felével csökkentik, ha az elbocsátás szakszervezeti megegyezés alapján történik. Bizonyos könnyítéseket adnak azoknak a vállalatoknak, akik az elbocsátott munkavállalójuknak határozatlan időre szóló állásajánlatot keresnek.

A regionális munkaügyi hivatal listát állít össze az elbocsátott munkavállalókból (egy úgynevezett mobilitási listát). Ez a lista tartalmazza azoknak a munkavállalóknak a nevét is, akik tömeges elbocsátással veszítették el munkájukat.

Az újabb jogi előírások különböző intézkedéseket írnak elő, hogy könnyebb legyen az elbocsátott munkaerő szakmai beilleszkedése.

TÁRSADALOMBIZTOSÍTÁS/MEGÉLHETÉS

Olaszország

MEGÉLHETÉSI KÖLTSÉGEK

*Ösztöndíjak, beutazás,
tartózkodási engedély,
lakáskörülmények,
megélhetési költségek,
diákok betegbiztosítása*

DAAD ösztöndíjak és az olasz kormány ösztöndíjai

A DAAD diákoknak és diplomásoknak ad kutatói és tanulmányi ösztöndíjat Olaszországban. A mindenkori ösztöndíjakról pontos információt a "Tanulmány, kutatás, oktatás külföldön. Támogatási lehetőség németeknek" című brosrából tudhatunk meg, melyet minden év áprilisában adnak ki. A füzet részletes tanácsokat tartalmaz a DAAD-s ösztöndíj lehetőségekhez és a mindenkori követelményekhez, továbbá a pályázat útjáról és határidejéről. Külön részben sorolják fel más szervezetek külföldi ösztöndíjprogramjait. Ezt a brosrát a felsőoktatási intézmények külföldi ösztöndíjbizottságain ill. az állami művészeti és zenei főiskolákon lehet megkapni.

A pályázatokat alapvetően a felsőoktatási külföldi ösztöndíjbizottságokon keresztül ill. a művészeti és zenei főiskolák titkárságán keresztül kell benyújtani. Itt találhatóak a pályázati űrlapok is.

A DAAD illetékes a német ösztöndíjakra pályázók kiválasztásában, továbbá az olasz részről meghirdetett ösztöndíjak előzetes kiválogatásában. Az olasz központi ösztöndíjakat azonos irányelvek alapján adnak, mint a DAAD ösztöndíjak esetében.

Az ösztöndíjak német és olasz részről is a havi részleteket és az utazási költségeket tartalmazzák.

(...)

Ösztöndíjak törvényes támogatási intézkedések keretében. (BaföG)

Német hallgatók külföldi tanulmányok végzésére támogatást kaphatnak. Külföldi tanulmány támogatása esetén a 2 BaföG § 5. Bekezdése szerint jogigény áll fent, ha

- ez a tanulmány pályázó képzésében előnyös
- a külföldi tanulmány legalább egy része beszámítható a pályázó tanulmányi idejébe

A tanulmányok szerint előnyösnek számít az ösztöndíj, ha a diák a választott szakirányban legalább egy éves képzés keretén belül elsajátította az alapismereteket.

Nem támogatható a teljes tanulmány külföldön.

Az Európán belüli praktikum támogatható,

- ha ez a tanulmány szempontjából előnyös (azt jelenti, ha előtte a pályázó legalább egy évig a választott szakirányban végzett tanulmányokat),

TÁRSADALOMBIZTOSÍTÁS/MEGÉLHETÉS

Olaszország

- ha a vizsgarendben előírt és tartalmilag szabályozott
- ha a főiskola ill. a vizsgáztató szerv elismeri, hogy a gyakorlat megfelel a vizsgaelőírásoknak.

A támogatás hossza: külföldi főiskolán végzett tanulmány összefüggő időtartamban támogatható, ami maximum egy év lehet. A külföldi tartózkodás alatt legalább 6 hónapos tanulmányt kell folytatni ill. legalább három hónapos gyakorlatot, tanulmányt kell végezni (főiskolai kooperációs program keretén belül). A külföldi képzést maximum egy évig nem számítják be a támogatás maximális időtartamába. (Ez nem érvényes abban az esetben, ha a külföldi tartózkodás a képzési folyamat szükséges része.)

Külföldi tanulmány vagy gyakorlat folyamán nyújtott juttatások magukba foglalják a belföldi támogatás kiegészítéséhez a külföldi pótlékot, a szükséges tandíjakat (évenként maximum 9.000 DM) és az utazási költségeket. A kiegészítő külföldi támogatást egy összegben, anyagi hozzájárulásként adják, tehát nem kell később visszafizetni. A külföldi képzés magas járulékos költségei azt eredményezhetik, hogy azok a diákok is kaphatnak támogatást külföldi tanulmányaik során, akik belföldön a szülők jövedelmének nagysága miatt nem részesülhetnek benne.

Külföldi tanulmányok esetén minden esetben igazolni kell az elégséges nyelvtudást (az oktatás és az ország hivatalos nyelve). Az igazolás lehet az egyetemi lektorátuson (a) vagy Németországban lévő külföldi kultúrintézetben (b) szerzett vizsgabizonyítvány, vagy magasabb egyetemi végzettségű nyelvész(c) ill. diplomás tolmács(d) igazolása, vagy a külföldi főiskola igazolása arról, hogy a hallgató adott esetben az (a)-(d) pontban követelt feltételeket teljesíti.

Nem szükséges a nyelvtudás igazolása:

- ha a hallgató már egy évig olyan ország, vagy országrész oktatási intézményének diákja volt, amelyben azt a nyelvet beszélték, amely a megpályázott képzési hely nyelve,
- ha kétnyelvű vagy idegen nyelvű gimnáziumban érettségizett, ahol ugyanazt a nyelvet oktatták, amely a megpályázott képzési hely nyelve, vagy
- ha hat éven át iskolában használta az adott nyelvet (az oktatás és az ország nyelve volt), vagy az adott ország elismert csere- ill. ösztöndíjprogramjában vesz részt.

A pályázóknak minden esetben időben kell információt kérni ill. legalább 6 hónappal a külföldi tartózkodás megkezdése előtt egy megfelelő pályázatot kell benyújtaniuk:

Cím:

Bezirksamt Charlottenburg von Berlin

Abteilung Sozialwesen

Amt für Ausbildungsförderung

Heerstraße 12-14

14052 Berlin

(...)

TÁRSADALOMBIZTOSÍTÁS/MEGÉLHETÉS

Olaszország

Az élet Olaszországban

-gyakorlati tanácsok-

Beutazás és tartózkodás

Az Olaszországba való beutazáshoz elég az érvényes személyigazolvány. A megérkezés után 8 napon belül igényelni kell az egyetem helyén működő idegenrendészeti hivatalban (*ufficio stranieri della questura*) a tartózkodási engedélyt (*permesso di soggiorno per motivi di studio*). Ekkor be kell mutatni a *dichiarazione consolare*, amit a pályázók a főkonzulátuson kaptak meg, valamint a tanulmány igazolását és a betegbiztosítási elismervényt. Ezen kívül még négy igazolványkép szükséges.

Ha beutazáskor a hallgatónak nincs igazolása tanulmányáról, akkor a tartózkodási engedélyt csak három hónapra kapja meg. A hosszabbítási kérelmet a szükséges iratok kézhezvétele után rögtön be kell nyújtani.

Nincs szükségük munkaengedélyre az Európai Unióhoz tartozó országok polgárainak. Ők abból indulhatnak ki, hogy fizetett tevékenységet vállalhatnak, amennyiben ezt a munkaerőpiac helyzete megengedi. Nem sikertelen a munkakeresés vendéglátó ipari és turisztikai területen valamint nyelvtanároknak magániskolában és állami gimnáziumokban. Az alkalmazás mindig *professionista libero* alapon történik, ez azt jelenti, hogy a munkavállaló nem élvez semmiféle biztosítási vagy felmondási védelmet, valamint fizetett szabadságot sem kap.

Lakás

Minden külföldinek, aki néhány évet Olaszországban akar tanulni, ajánlott hogy lakóhelyét is tegye át Olaszországba. Így mindenképp előnyt élvezhet biztosítási és bérleti védelem szempontjából, és jogi státuszában. Lakásigény benyújtásakor (*certificato di residenza*) normális esetben elég a *permesso di soggiorno per motivi di studio* benyújtása, alkalmanként munka vagy tanulmányi igazolást kérnek. A lakóhely igazolásának kiadására azon község igazgatása (*comune*) illetékes, ahol a lakóhely van. Itt kell a lakósági bejelentő hivatalhoz fordulni (*ufficio d'anagrafe*). A kérelem feldolgozása 2-3 hétig tart.

A rendkívül nehéz lakáshelyzet miatt a német ösztöndíjpályázóknak már jóval a tanév kezdete előtt kell lakást keresni.

Mivel főleg a nagyobb városokban csak kevés bútorozott szobát adnak ki, olasz hallgatók közt is megszokott a lakóközösség.

Lehetséges, hallgatói kollégiumi helyek megpályázása is, melyek mennyisége messze nem elégíti ki az igényeket.

Megélhetési költségek

A megélhetési költségek kb. megegyeznek a németországgal. Bizonyos területeken viszont Olaszországban drágább az élet. A nagyon magas benzinárak és a nem csekély autópályadíjak

TÁRSADALOMBIZTOSÍTÁS/MEGÉLHETÉS

Olaszország

miatt az autózás csaknem luxus. Ezzel szemben a tömegközlekedési díjak alacsonyabbak, mint Németországban.

Pontos költségek megállapítása nehéz, mert az olasz hétköznapiok mindennapi velejárója az infláció. A napi élet minden területén a külföldiek állandóan magas áremelkedésekkel konfrontálódnak. Ez érvényes a bérleti díjakra is. Mostanában alig lehet bútorozott szobát találni egyetemi városban, amely 400.000 Líránál olcsóbb (1.000 Lire= 0,90 DM, 1996. január). Mivel a lakásbérletek ára a kínálat és kereslet szerint alakul, aránytalanul magas költségekkel kell számolni.

Diákigazolvánnyal (*tessera-libretto*) minden hallgatónak joga van menzán étkezni. Az étel általában jó és tartalmas.

A megélhetési költségek nagyon különbözhetnek az egyes egyetemi városokban. Általánosan érvényes, hogy Dél-Olaszországban egyértelműen olcsóbb az élet mint Közép- és Észak-Olaszországban. Iránymutató összegként 1.200-1.500 DM-ból kellene kiindulni, ami persze átléphető határ.

Betegbiztosítás

Olaszországban nincs hallgatói felelősségbiztosítás betegség esetén. Hallgatókra ugyanazok a feltételek érvényesek, mint minden Olaszországban élő németre.

Ajánlott Németországban külföldön is érvényes betegbiztosítást kötni. A legtöbb betegbiztosítási formánál ez lehetséges. A törvényi egészségbiztosítási pénztárak kérelem esetén államközi megállapodás előírása szerint igényjogosultságot állíthatnak ki. Ezáltal lehet megkapni olasz részről azt a biztosítási védelmet, mely minden biztosított olasznak jár, vagyis ingyenes általános-, szak- és fogorvosi- (korlátozásokkal) valamint gyógyszeres ellátást, továbbá általános kórházi ápolásban részesülhet. Amennyiben a német ösztöndíjpályázó nincs biztosítva Németországban, az olasz idegenrendészeti hivatal kéri, hogy az INA-nál kössön biztosítást. (*Istituto Nazionale Assicurazioni*).

Banki- és pénzkérdések

Mivel a külföldi tartózkodás elején többféle anyagi kiadás merül fel, pl. a lakáskeresésnél (közvetítési díj, kaució), lakás berendezésénél, fontos tanács, hogy a külföldi tartózkodást saját fedezetű jól megszabott pénzüsszeggel kezdjük. Ez érvényes az ösztöndíjasokra is, mert az ösztöndíjat rendszerint még nem kapják meg a külföldi utazás kezdetén.) Magánszemélyek beutazáskor korlátozatlan pénzüsszeget vihetnek magukkal, lírában vagy más pénznemben, utazási csekként, banki papír vagy hitellel formájában.

Hosszabb tartózkodás esetén ajánlatos olasz banknál számlát nyitni. A bankban ehhez egy *certificatio di residenza*-t kell bemutatni. Olaszországi lakhely nélkül nem lehet bank számlát nyitni. Mivel a készpénz nélküli vásárlás elterjedt Olaszországban, különösen hasznos a számlanyitással járó csekkfüzet. Az olaszországi bankok gyakran csak délelőtt vannak nyitva 13.00 óráig. Szombat-vasárnap és ünnepnapokon zárva tartanak. További könnyebbséget nyújthat a postatakarékkönyv ill. a Eurocsekk-rendszer. A csekkártya bemutatása ellenében minden banknál csekket lehet beváltani, csekkenként 400 DM-t adhatnak ki. Ha egyidejűleg

TÁRSADALOMBIZTOSÍTÁS/MEGÉLHETÉS

Olaszország

több mint két csekket nyújtanak be, be kell mutatni a személyigazolványt, vagy az útlevelet. Eurocsekkártyával problémamentesen lehet kézpénzhez jutni az automatáknál.

Tanácsok hallgatóknak

Ajánlott az elutazás előtt megegyezni az ösztöndíj folyósítójával, hogy annak összegét német bankszámlára utalják. A tanulmány helyére való megérkezéskor egy olasz banknál érdemes számlát nyitni. Ezután a német bankot meg kell bízni, hogy az ösztöndíjat az olasz számlára utalja át. Ez esetben fontos az olasz banknak a nevén és a számlaszámon kívül a bankfiók nevét és címét is megadni. Az átutalás ideje kb. 8-10 nap. Ezt az időt le lehet rövidíteni, ha kihasználjuk a bankok közti rendkívüli kapcsolatot, már Németországban is lehet ez után érdeklődni. Az átutalás azonban magas díjjal jár.

Utazási kedvezmények

Vonatra, villamosra vagy buszra nincsenek külön hallgatói tarifák. De olcsóbban lehet utazni, ha bérletet vagy szakaszjegyet használunk, melyek a tömegközlekedési eszközök használatában kedvezményeket nyújtanak. Kedvezményes utazási igazolványról a Német államvasutak vagy utazási irodák adnak felvilágosítást.